

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

Scenariusz szkolenia nr 1

Opracowanie:
dr Sławomir Śliwa

Tematy zajęć:

Wspomaganie pracy szkoły – wprowadzenie do szkolenia
Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji

Cel ogólny:

Przygotowanie do procesowego wspomagania szkół w obszarach związanych z kształceniem kompetencji kluczowych uczniów

Cele szczegółowe:

Uczestnik szkolenia:

- analizuje założenia kompleksowego wspomagania szkół i zadania instytucji systemu oświaty odpowiedzialnych za wspieranie szkół;
- wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomagania szkoły: specjaliści ds. wspomagania, ekspertów, dyrektora szkoły, nauczycieli;
- planuje wykonanie zadania polegającego na organizacji i prowadzeniu wspomagania trzech szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.
- charakteryzuje kompetencje kluczowe zgodnie z Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie;
- wykazuje znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy;
- analizuje zapisy prawa oświatowego, które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych uczniów;
- dowodzi ponadprzedmiotowego i interdyscyplinarnego charakteru kompetencji kluczowych;
- opisuje rolę szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Szczegółowe treści szkolenia:

1. Założenia kompleksowego wspomagania szkół.
2. Etapy procesu wspomagania szkół: diagnoza pracy szkoły, planowanie i realizacja działań służących poprawie jakości pracy szkoły, ocena procesu i efektów wspomagania.
3. Zasady działania sieci współpracy i samokształcenia.
4. Charakterystyka zadania uczestników szkolenia polegającego na wspomaganiu szkoły w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.
5. Kompetencje rozumiane jako wiedza, umiejętności i postawy.
6. Kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego – definicje.
7. Społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie.
8. Kompetencje kluczowe a rozwój intelektualny i psychomotoryczny dziecka.

Metody pracy:

Metody podające: wykład konwersatoryjny, prezentacja.

Metody warsztatowe: analiza dokumentów, dyskusja, quiz, piramida priorytetów, burza mózgów 635, burza mózgów.

Pomoce dydaktyczne:

Flipchart, markery, projektor, komputer, karty pracy, karteczki, długopisy

Tok metodyczny:

LP.	Zadania	Metody realizacji	Środki dydaktyczne	Formy pracy	Uwagi	Czas
1.	Powitanie	—	—	—	—	10 min
2.	Przedstawienie programu szkolenia	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	20 min

3.	Przedstawienie celów zajęć	—	—	—	—	10 min
4.	Ustalenie kontraktu z uczestnikami szkolenia	dyskusja	flipchart, markery	zbiorowa	—	20 min
5.	Założenia kompleksowego wspomagania szkół – burza mózgów 635	burza mózgów 635	karty pracy	grupowa	uczestnicy pracują w grupach 5-6-cio osobowych	40 min
6.	Założenia kompleksowego wspomagania szkół – wykład	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	50 min
7.	Opracowanie diagnozy pracy szkoły	piramida priorytetów	karteczki, mazaki, flipchart, taśma klejąca	grupowa	—	50 min
8.	Planowanie i realizacja działań służących poprawie jakości pracy szkoły. Ocena procesu i efektów wspomagania	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	50 min
9.	Roczny Plan Wspomagania	burza mózgów	karty pracy, długopisy	grupowa	—	40 min
10.	Zasady działania sieci współpracy i samokształcenia – założenia ogólne	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	40 min

11.	Zasady działania sieci współpracy i samokształcenia – diagnoza	burza mózgów	flipchart, markery	grupowa	—	60 min
12.	Pojęcie kompetencji – próba definicji	burza mózgów		zbiorowa	—	20 min
13.	Przedstawienie podstawowych teorii i klasyfikacji dotyczących kompetencji	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	50 min
14.	Kompetencje nauczyciela we współczesnej szkole	burza mózgów	flipchart, markery	grupowa	—	60 min
15.	Przedstawienie klasyfikacji kompetencji nauczyciela	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	60 min
16.	Diagnoza kompetencji nauczyciela-wychowawcy	analiza dokumentów	skale do badania poziomu kompetencji	grupowa	—	50 min
17.	Diagnoza kompetencji nauczyciela-wychowawcy	analiza wyników badań	bazy danych	grupowa	—	110 min
18.	Kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego –	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	50 min

	definicje.					
19.	Diagnoza kompetencji kluczowych w szkole	burza mózgów	flipchart, markery	grupowa	—	60 min
20.	Społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie.	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	50 min
21.	Kompetencje kluczowe a rozwój intelektualny i psychomotoryczny dziecka.	wykład konwersatoryjny	prezentacja	zbiorowa	—	120 min
22.	Podsumowanie	Dyskusja	—	Zbiorowa	—	30 min

Przebieg szkolenia:

1. Prowadzący na początku szkolenia wita uczestników i przedstawia założenia projektu oraz źródła finansowania.
2. Następnie przedstawia program szkolenia, uwzględniający analizę diagnozy wcześniej wykonanej.
3. Po wprowadzeniu prowadzący przedstawia cele szkolenia.
4. W celu usprawnienia szkolenia prowadzący ustala kontrakt z osobami uczestniczącymi w szkoleniu.

5. Uczestnicy otrzymują karty pracy i zostają podzieleni na grupy 5-6-cio osobowe. Każda z grup ma podczas burzy mózgów wypracować co należy w szkole usprawnić.
6. Po omówieniu ćwiczenia następuje prezentacja założeń kompleksowego wspomagania szkół.
7. W kolejnym zadaniu uczestnicy szkolenia opracowują diagnozę pracy szkoły za pomocą metody piramidy priorytetów. Na zakończenie ćwiczenia omawiane są wypracowane pomysły.
8. Prowadzący w formie wykładu konwersatoryjnego przedstawia problematykę związaną z planowaniem i realizacją działań służących poprawie jakości pracy szkoły oraz ocenę procesu i efektów wspomagania.
9. Uczestnicy szkolenia znów dzieląc się na mniejsze grupy opracowują Roczny Plan Wspomagania uwzględniając cel główny i cele szczegółowe, efekty realizacji, wskaźniki, harmonogram szkoleń, wnioski i rekomendacje.
10. Następnie prowadzący omawia założenia, zasady działania sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli odnosząc się nie tylko do założeń teoretycznych, ale również praktycznych aspektów, przedstawiając również bariery działania sieci. Prowadzący również dokładnie analizuje pracę koordynatora sieci jako osoby wspomagającej pracę szkoły, z uwzględnieniem wcześniejszej diagnozy.
11. Po tym wprowadzeniu w po dziale na mniejsze grupy wstępną diagnozę sieci współpracy. Do wykorzystania uczestnicy mają również przykładowe narzędzia do diagnozowania (Indeks Zasobów Profilaktycznych Szkoły w opracowaniu Z.B. Gasia, skale Zapotrzebowanie na Rozwój Profesjonalny w opracowaniu Z.B. Gasia, skale Charakterystyka Funkcjonowania Profesjonalnego w opracowaniu Z.B. Gasia, Kwestionariusz Uwarunkowań Profilaktyki w Szkole w opracowaniu S. Śliwy).
12. W kolejnej części szkolenia uczestnicy mają za zadania stworzyć własną definicję pojęcia kompetencji.
13. Po podsumowaniu pracy grupy prowadzący przedstawia definicje kompetencji rozumiane przez różnych naukowców (m.in. W. Okonia, H. Kwiatkowską, F. E. Weinerta czy też M. Czerepaniak-Walczak).

14. Po zapoznaniu się z różnymi teoriami dotyczącymi kompetencji uczestnicy szkolenia w mniejszych grupach próbują wspólnie stworzyć wachlarz kompetencji nauczyciela we współczesnej szkole.
15. Prowadzący zbierając pomysły uczestników przechodzi do prezentacji kompetencji nauczyciela w ujęciu różnych klasyfikacji (m.in. M. Taraszkiewicz, M. Czerepaniak-Walczak, R. Kwaśnicy, J. Kunikowskiego, I. Adamek czy też W. Strykowskiego).
16. Później uczestnicy zapoznają się z narzędziami do pomiaru kompetencji nauczycieli-wychowawców (m.in. Kwestionariusz Kompetencji Profilaktycznych w opracowaniu S. Śliwy, Kwestionariusz Kompetencji Nauczyciela w opracowaniu S. Śliwy) oraz zasadami konstruowania narzędzi do badań własnych.
17. W oparciu o wcześniejszą diagnozę na kolejnym etapie uczestnicy poszerzają swoje umiejętności w zakresie interpretacji wyników badań i dostosowania ich do zaleceń praktycznych. Uczestnicy otrzymują przykładowe dane do interpretacji i wypracowania zaleceń praktycznych do wspomagania pracy w szkole.
18. Po wykonaniu ćwiczenia prowadzący przedstawia Kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego (porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna).
19. W następnej kolejności uczestnicy wypracowują wspólnie sposoby identyfikowania zapotrzebowania na kompetencje kluczowe w szkołach.
20. Po prezentacji wyników burzy mózgów prowadzący przedstawia społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie.
21. Na zakończenie zostaje przeprowadzony wykład konwersatoryjny dotyczący problematyki kompetencji kluczowych a rozwoju intelektualnego i psychomotorycznego dziecka.
22. Podsumowanie. Prowadzący przeprowadza ewaluację szkolenia, zbiera informacje zwrotne.

Literatura:

- Adaško K., Jasińska M., Kmieciak G., *Diagnoza pracy szkoły – etap I*, ORE, Warszawa 2015.
- Arkabus A., Płusa A., *Ewaluacja procesu wspomagania, Etap IV*, ORE, Warszawa 2015.
- Barylak K., Gryga B., Książczyk E., Michońska I., Przepióra J., *Dobre praktyki kompleksowego systemu wspomagania szkół*, e-poradnik, Wołów 2014.
- Borek A., Domerecka B., *Dobrze zorganizowana aktywność i bierność*, System Ewaluacji Oświaty [online, dostęp dn. 14.09.2016].
- Dudek A., Szmidt Z., *Planowanie procesu wspomagania – etap II*, ORE, Warszawa 2015.
- Dumont H., Istanc D., Benavides F., *Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
- Gaś, Z. B., *Badanie zapotrzebowania na profilaktykę w szkole*, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Warszawa 2004.
- Hajdukiewicz M., *Sieci współpracy i samokształcenia*, ORE, Warszawa 2015.
- Hattie J., *Widoczne uczenie się dla nauczycieli*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
- Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania*, Zeszyt 1-4, ORE, Warszawa 2015.
- Ligęza A., Franczak J., *Jak analizuje się wyniki egzaminów zewnętrznych w polskich szkołach? Raport z wyników ewaluacji zewnętrznej*, System Ewaluacji Oświaty [online, dostęp dn. 14.09.2016].
- Marzano R.J., *Sztuka i teoria skutecznego nauczania*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2012.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 1998.
- Rosenberg M., *Porozumienie bez przemocy*, Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, Warszawa 2009.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. z 2015 r. poz. 1270).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 29 września 2016 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2016 r. poz. 1591).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. poz. 1214).

Ustawa z dn. 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 198) oraz przepisy wykonawcze do wymienionych ustaw.

Ustawa z dn. 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 59).

Ustawa z dn. 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 60).

Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r. poz. 191).

Schaffer D.R., Kipp K., *Psychologia rozwoju. Od dziecka do dorosłości*, Harmonia, Gdańsk 2015.

Swat-Pawlicka M., Pawlicki A., *Analiza niektórych danych w związku z wymaganiem Uczniowie są aktywni*, System Ewaluacji Oświaty [online dostęp dn. 14.09.2016].

Taraszkiewicz M., Plewka Cz., *Uczymy się uczyć*, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2010.

Śliwa S., *Kompetencje profilaktyczne nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej*, Wydawnictwo Instytut Śląski, Opole 2017.

Tędziągolska M., *W jaki sposób szkoła mówi, że warto się uczyć?*, System Ewaluacji Oświaty [online, dostęp dn. 14.09.2016].

Wojnarowska M., *Realizacja i monitorowanie procesu wspomagania – etap III*, ORE, Warszawa 2015.

Wysocka J., Hajdukiewicz M., *Zapewnienie jakości procesu wspomagania szkół w rozwoju*, ORE, Warszawa 2015.

WYSOCKA E., *Człowiek a środowisko życia*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2007.

ANEKS

Burza mózgów 635

Problem: Jak należy kompleksowo wspomagać szkołę?		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Roczny Plan Wspomagania (RPW) – karta pracy

Cel główny:

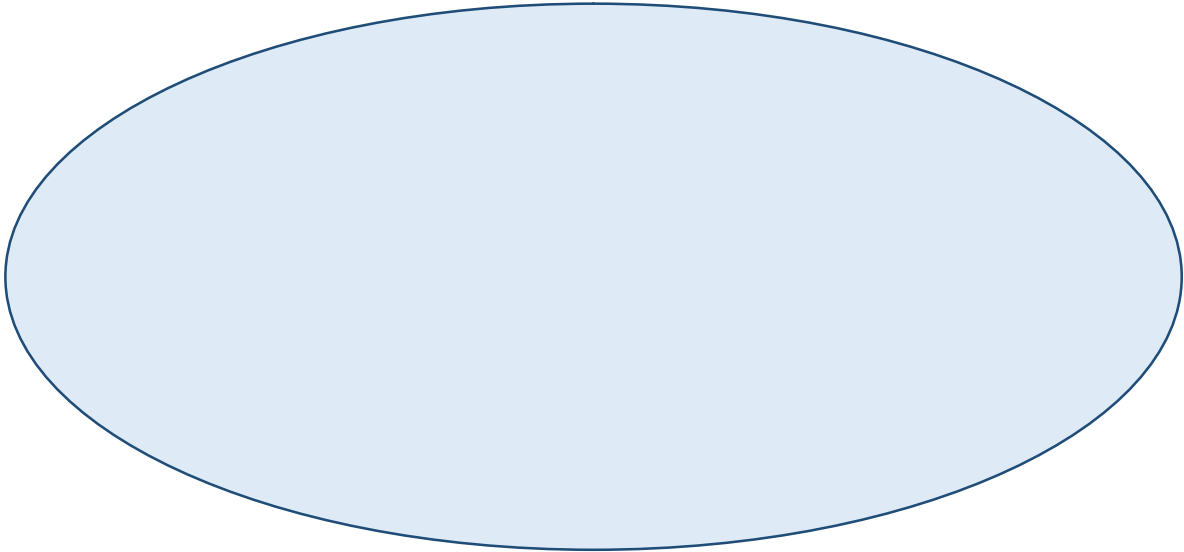
Cele szczegółowe:

Efekty realizacji:

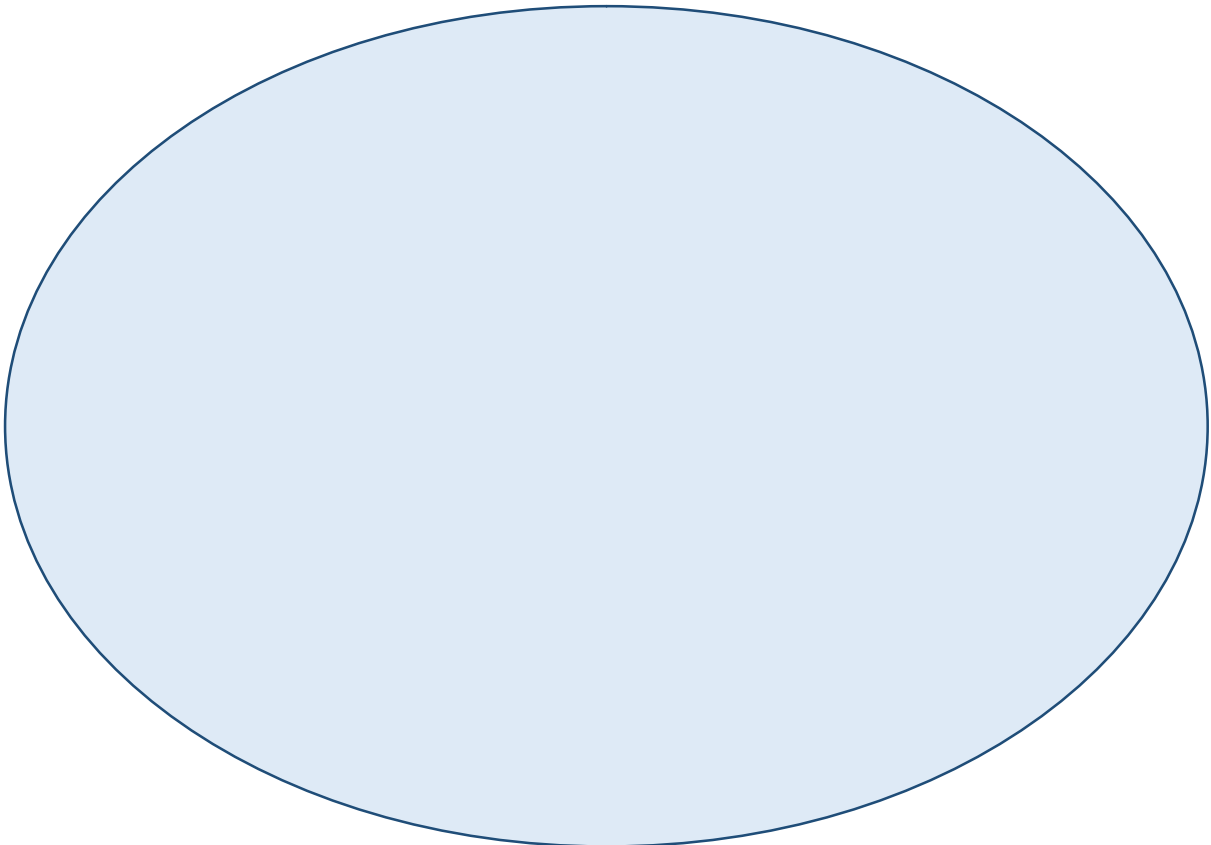

Wskaźniki:

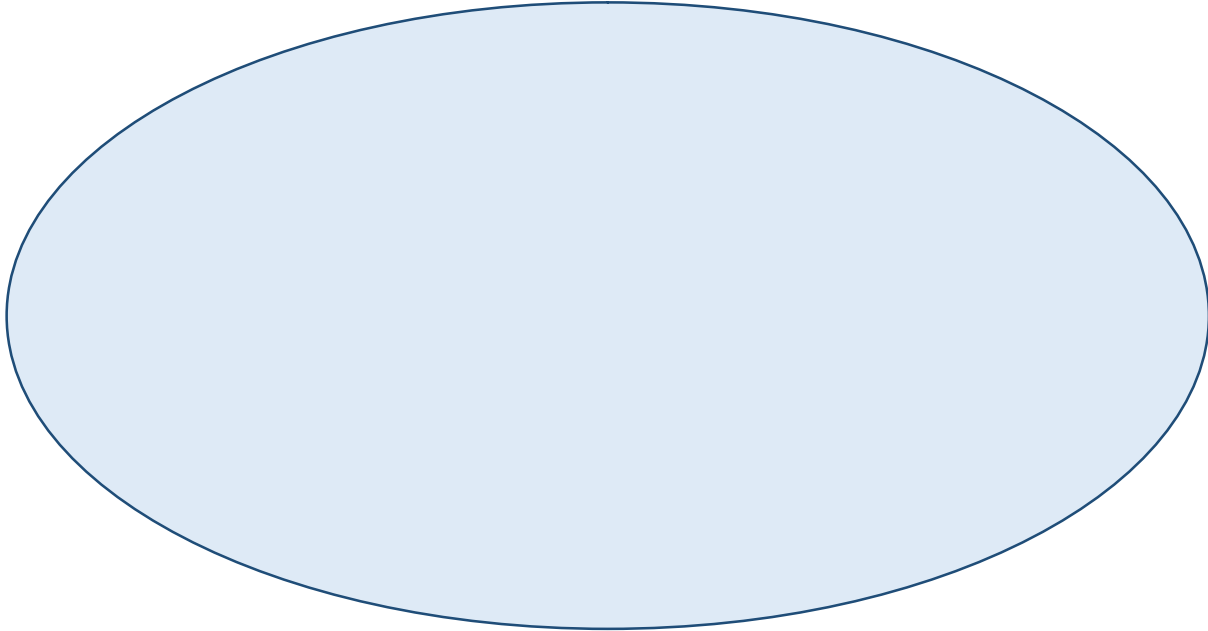
Harmonogram szkoleń:

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

Wnioski i rekomendacje:

CHARAKTERYSTYKA FUNKCJONOWANIA PROFESJONALNEGO

(opracował: Zbigniew B. Gaś)

INSTRUKCJA: poniżej znajduje się lista cech osobistych i kompetencji zawodowych, które są istotne dla skutecznej pracy w zawodzie nauczyciela. Zapoznaj się dokładnie z definicją każdej z nich i zdecyduj, na ile intensywne są one w Twoim przypadku. Swoje odpowiedzi zaznaczaj przez PRZEKREŚLENIE odpowiedniej cyfry na zamieszczonych obok skalach, gdzie:

1 - oznacza zupełny brak tej cechy/kompetencji

10 - oznacza bardzo wysokie nasilenie tej cechy/kompetencji

CECHY OSOBISTE	NASILENIE									
1. POZYTYWNE NASTAWIENIE WOBEC SIEBIE: przejawiające się w postaci akceptacji siebie takim, jakim się jest: z własnymi ograniczeniami i możliwościami	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. WZROST I ROZWÓJ OSOBISTY: rozumiane jako dążenie do samorealizacji oraz stawianie sobie odległych i konstruktywnych celów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. AUTONOMIA: rozumiana jako względna niezależność od innych ludzi i umiejętność kierowania się w życiu własnymi wewnętrznymi standardami	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. ADEKWATNE SPOSTRZEGANIE RZECZYWISTOŚCI: polegające na umiejętności konfrontowania własnych spostrzeżeń i ocen z nowymi faktami oraz zmieniania w efekcie swoich poglądów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. KOMPETENCJA W DZIAŁANIU: rozumiana przede wszystkim jako wywiązywanie się z pełnionych ról społecznych	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. POZYTYWNE RELACJE INTERPERSONALNE: polegające na partnerskiej wymianie wzajemnego zrozumienia, szacunku, pozytywnych emocji itd.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KOMPETENCJE ZAWODOWE										
1. KOMPETENCJE INTERPRETACYJNE: obejmujące wartości, wiedzę i umiejętności, dzięki którym nauczyciel nadaje sens wszystkiemu, co się dzieje w jego otoczeniu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. KOMPETENCJE MORALNE: umożliwiające nauczycielowi autorefleksję moralną dotyczącą własnego postępowania w sposób zgodny z własnym wyborem, ale bez ograniczania wolności i praw innych ludzi - w tym również uczniów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. KOMPETENCJE KOMUNIKACYJNE: umożliwiające nauczycielowi prowadzenie dialogu zarówno z samym sobą, jak i z innymi poprzez empatyczne rozumienie, akceptację, otwartość	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. KOMPETENCJE POSTULACYJNE: umożliwiające nauczycielowi definiowanie celów (czyli pożądanego stanu rzeczy) oraz identyfikowanie się z nim	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. KOMPETENCJE METODYCZNE: umożliwiające nauczycielowi logiczne uporządkowanie własnego działania, na skutek czego wzrastają szanse osiągnięcia zamierzonego celu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. KOMPETENCJE REALIZACYJNE: umożliwiające	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

nauczycielowi - w oparciu o posiadaną wiedzę i umiejętności - sprawne posługiwanie się metodami i środkami działania										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ZAPOTRZEBOWANIE NA ROZWÓJ PROFESJONALNY
(opracował: Zbigniew B. Gaś)

INSTRUKCJA: poniżej znajduje się lista cech osobistych i kompetencji zawodowych, które są istotne dla skutecznej pracy w zawodzie nauczyciela. Zapoznaj się dokładnie z definicją każdej z nich i zdecyduj, na ile jesteś zainteresowany doskonaleniem każdej z nich w swoim dalszym rozwoju profesjonalnym. Swoje odpowiedzi zaznaczaj przez PRZEKREŚLENIE odpowiedniej cyfry na zamieszczonych obok skalach, gdzie:

- 1 - oznacza zupełny brak zainteresowania doskonaleniem tej cechy/kompetencji;
10 - oznacza bardzo wysokie zainteresowanie doskonaleniem tej cechy/kompetencji.

CECHY OSOBISTE	POTRZEBA DOSKONALENIA									
1. POZYTYWNE NASTAWIENIE WOBEC SIEBIE: przejawiające się w postaci akceptacji siebie takim, jakim się jest: z własnymi ograniczeniami i możliwościami	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. WZROST I ROZWÓJ OSOBISTY: rozumiane jako dążenie do samorealizacji oraz stawianie sobie odległych i konstruktywnych celów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. AUTONOMIA: rozumiana jako względna niezależność od innych ludzi i umiejętność kierowania się w życiu własnymi wewnętrznymi standardami	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. ADEKWATNE SPOSTRZEGANIE RZECZYWISTOŚCI: polegające na umiejętności konfrontowania własnych spostrzeżeń i ocen z nowymi faktami oraz zmieniania w efekcie swoich poglądów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. KOMPETENCJA W DZIAŁANIU: rozumiana przede wszystkim jako wywiązywanie się z pełnionych ról społecznych	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. POZYTYWNE RELACJE INTERPERSONALNE: polegające na partnerskiej wymianie wzajemnego zrozumienia, szacunku, pozytywnych emocji itd.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KOMPETENCJE ZAWODOWE	POTRZEBA DOSKONALENIA									
1. KOMPETENCJE INTERPRETACYJNE: obejmujące wartości, wiedzę i umiejętności, dzięki którym nauczyciel nadaje sens wszystkiemu, co się dzieje w jego otoczeniu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. KOMPETENCJE MORALNE: umożliwiające nauczycielowi autorefleksję moralną dotyczącą własnego postępowania w sposób zgodny z własnym wyborem, ale bez ograniczania wolności i praw innych ludzi - w tym również uczniów	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. KOMPETENCJE KOMUNIKACYJNE: umożliwiające nauczycielowi prowadzenie dialogu zarówno z samym sobą, jak i z innymi poprzez empatyczne rozumienie, akceptację, otwartość	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. KOMPETENCJE POSTULACYJNE: umożliwiające nauczycielowi definiowanie celów (czyli pożądanego stanu rzeczy) oraz identyfikowanie się z nim	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. KOMPETENCJE METODYCZNE: umożliwiające nauczycielowi logiczne uporządkowanie własnego działania, na skutek czego wzrastają szanse osiągnięcia zamierzonego celu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. KOMPETENCJE REALIZACYJNE: umożliwiające	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

nauczycielowi - w oparciu o posiadaną wiedzę i umiejętności - sprawne posługiwanie się metodami i środkami działania										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

INDEKS ZASOBÓW PROFILAKTYCZNYCH SZKOŁY

(opracował: Zbigniew B. Gaś)

Czytaj kolejno poszczególne pozycje skali, dotyczące różnych obszarów istotnych dla jakości prowadzonej profilaktyki, a następnie zakreślaj cyfrę, która najtrafniej ocenia nasilenie danej cechy w środowisku waszej szkoły. Przy ocenie stosuj dwie zasady:

- przyjmuj, iż 1 oznacza bardzo słabe nasilenie danej cechy. 10 zaś bardzo wysokie nasilenie;
- kieruj się wyłącznie własnym zdaniem na ten temat, a nie tym, co sądzą inni lub tym, co ci się wydaje, iż trzeba napisać.

L p	OBSZAR	NASILENIE									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	KONCEPCJA: czy w waszej szkole istnieje jasna, powszechnie przyjmowana koncepcja profilaktyki?										
2	PRZEPISY: czy w waszej szkole istnieją przepisy jednoznacznie wspierające profilaktykę i zdrowy styl życia?										
3	PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW: czy w waszej szkole powyższe przepisy są konsekwentnie przestrzegane?										
4	STRATEGICZNE PLANOWANIE: czy w waszej szkole istnieje koordynacja wysiłków w zakresie strategicznego planowania profilaktyki?										
5	SIEĆ WSPARCIA: czy w otoczeniu waszej szkoły istnieją organizacje/instytucje świadomie i celowo dążące do współpracy w zakresie działań profilaktycznych?										
6	EWALUACJA: czy w waszej szkole prowadzone są systematyczne badania ewaluacyjne działań profilaktycznych?										
7	UPUBLICZNIANIE WYNIKÓW: czy w waszej szkole upowszechnia się w lokalnym środowisku wyniki badań oceniających skuteczność profilaktyki?										
8	WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI SAMORZĄDOWYMI: czy istnieje współpraca między waszą szkołą a lokalną administracją samorządową w zakresie działań profilaktycznych?										
9	WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI PAŃSTWOWYMI: czy istnieje współpraca między waszą szkołą a administracją wojewódzką i centralną w zakresie działań profilaktycznych?										
10	POMOC TECHNICZNA: czy w otoczeniu waszej szkoły istnieją organizacje dające wam wsparcie techniczne w realizacji działań profilaktycznych?										
11	FINANSE: czy w waszej szkole istnieje zgodne stanowisko co do źródeł finansowania i sposobów pozyskiwania środków na działania profilaktyczne?										
12	WZORCE DZIAŁANIA: czy wypracowaliście dotychczas takie wzorce działania, które mogą służyć jako modele dla przyszłych przedsięwzięć?										

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

1 3	BADANIA DIAGNOSTYCZNE: czy są wam dostępne rzetelne badania społeczności szkolnej, które możecie wykorzystać do planowania profilaktyki?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 4	LIDERZY: czy w środowisku waszej szkoły znani są rzecznicy prawidłowego wychowania i zdrowego stylu życia, którzy mogą być liderami profilaktyki?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 5	WSPARCIE EDUKACYJNE: czy w otoczeniu waszej szkoły istnieją organizacje/institucje, które umożliwiają permanentną edukację waszym liderom?	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Kwestionariusz Kompetencji Profilaktycznych (KKP) w opracowaniu S. Śliwy

Zwracam się do Pani/Pana z uprzejmą prośbą o wypełnienie niniejszego kwestionariusza ankiety, w związku z prowadzonymi przez Wydział Ekonomiczno-Pedagogiczny WSZiA w Opolu badaniami dotyczącymi kompetencji profilaktycznych nauczycieli. Proszę uprzejmie o aprobatę dla naszych zamiarów i pomoc przez szczerze i wyczerpujące odpowiedzi. Badania są anonimowe i będą wykorzystane wyłącznie do celów naukowych.

CZEŚĆ I

I Obszar związany z wiedzą

Jak Pan/Pani ocenia swoją wiedzę z poniższych obszarów. Proszę wykorzystać następującą skalę do odpowiedzi na każde z pytań:

1= Bardzo nisko, 2 = Nisko, 3 = Średnio, 4 = Wysoko, 5 = Bardzo wysoko. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Nr	Wiedza z zakresu	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
1	podstaw prawnych oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5
2	naukowych podstaw dotyczących teorii wyjaśniających zachowania dzieci, młodzieży i dorosłych	1	2	3	4	5
3	strategii oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5
4	czynników chroniących i czynników ryzyka	1	2	3	4	5
5	badania nad zachowaniami ryzykownymi	1	2	3	4	5
6	substancji psychoaktywnych	1	2	3	4	5
7	zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	1	2	3	4	5
8	pedagogiki zaburzeń zachowania	1	2	3	4	5
9	pedagogiki społecznej	1	2	3	4	5
10	pedagogiki kreatywnej	1	2	3	4	5
11	pedagogiki twórczości	1	2	3	4	5
12	pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej	1	2	3	4	5
13	pedagogiki resocjalizacyjnej	1	2	3	4	5
14	pedagogiki specjalnej	1	2	3	4	5
15	psychologii społecznej	1	2	3	4	5
16	psychologii rozwojowej i klinicznej	1	2	3	4	5
17	socjologii dewiacji i kontroli społecznej	1	2	3	4	5
18	socjologii rodziny	1	2	3	4	5

19	metodologii badań nauk społecznych	1	2	3	4	5
20	diagnostyki psychopedagogicznej	1	2	3	4	5
21	konstruowania programów profilaktycznych	1	2	3	4	5
22	monitoringu i ewaluacji	1	2	3	4	5
23	form i metod nauczania oraz pracy z dziećmi	1	2	3	4	5

II Obszar związany z umiejętnościami

Jak Pan/Pani ocenia swoje umiejętności w poniższych obszarach. Proszę wykorzystać następującą skalę do odpowiedzi na każde z pytań:

1= Bardzo nisko, 2 = Nisko, 3 = Średnio, 4 = Wysoko, 5 = Bardzo wysoko. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Umiejętność pracy z uczniem i rodzicami

Nr	Stwierdzenia	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
24	diagnozowania	1	2	3	4	5
25	pracy z dziećmi	1	2	3	4	5
26	pracy z rodzicami uczniów	1	2	3	4	5

Umiejętności związane z realizacją programu

Nr	Stwierdzenia	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
27	konstruowania programów profilaktycznych	1	2	3	4	5
28	wdrażania programów profilaktycznych	1	2	3	4	5
29	monitorowania i ewaluacji programów oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5

Umiejętności psychospołeczne osób realizujących oddziaływania profilaktyczne

Nr	Stwierdzenia	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
30	podnoszenia kompetencji	1	2	3	4	5
31	samokształcenia	1	2	3	4	5
32	motywowania uczniów	1	2	3	4	5
33	dawania przykładu	1	2	3	4	5
34	wywierania pozytywnego wpływu na innych	1	2	3	4	5
35	budowania autorytetu	1	2	3	4	5

36	komunikacyjne	1	2	3	4	5
37	radzenia sobie w sytuacjach trudnych	1	2	3	4	5
38	budowania zespołu	1	2	3	4	5
39	budowanie pozytywnych relacji z innymi	1	2	3	4	5
40	asertywności	1	2	3	4	5
41	współdziałania	1	2	3	4	5
42	rozwiązywania problemów	1	2	3	4	5
43	kreatywności	1	2	3	4	5
44	radzenia sobie ze stresem	1	2	3	4	5
45	podjmowania decyzji	1	2	3	4	5
46	rozpoznawania stanów emocjonalnych własnych	1	2	3	4	5
47	rozpoznawania stanów emocjonalnych innych	1	2	3	4	5
48	empatii	1	2	3	4	5
49	autorefleksji dotyczącej własnego postępowania w sposób zgodny z własnym wyborem, ale bez ograniczenia wolności i praw uczniów	1	2	3	4	5

III Obszar związany z oddziaływaniami profilaktycznymi

Jak sądzi Pan/Pani czego powinien dotyczyć i w jaki sposób powinien być realizowany program profilaktyczny Proszę wykorzystać następującą skalę do odpowiedzi na każde z pytań:

1= Zdecydowanie nie zgadzam się, 2 = Raczej nie zgadzam się, 3 = Nie mam zdania, 4 = Raczej zgadzam się, 5 = Zdecydowanie zgadzam się. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Nr	Program profilaktyczny powinien dotyczyć:	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
50	zwalczania patologii	1	2	3	4	5
51	wyłącznie wiedzy na temat uzależnień, agresji i przemocy	1	2	3	4	5
52	wyłącznie wiedzy na temat negatywnych skutków zażywania substancji psychoaktywnych	1	2	3	4	5
53	wyłącznie wiedzy na temat negatywnych skutków stosowania agresji i przemocy	1	2	3	4	5
54	wyłącznie wiedzy na temat przyczyn sięgania po substancje psychoaktywne	1	2	3	4	5
55	wiedzy na temat zachowań ryzykownych	1	2	3	4	5
56	wiedzy na temat przyczyn występowania zachowań ryzykownych	1	2	3	4	5

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

57	wzmacniania poczucia własnej wartości ucznia-dziecka	1	2	3	4	5
58	kształtowania umiejętności społecznych	1	2	3	4	5
59	wzmacniania samooceny ucznia-dziecka	1	2	3	4	5
60	rozwijania umiejętności psychospołecznych dzieci	1	2	3	4	5
61	kreowania nowego potencjału u dzieci	1	2	3	4	5
62	radzenia sobie dzieci w sytuacjach trudnych	1	2	3	4	5
63	wspierania w trudnych sytuacjach i kryzysach rozwojowych	1	2	3	4	5
64	tworzenia pozytywnego klimatu społecznego szkoły	1	2	3	4	5
65	rozwijania konstruktywnych zainteresowań dzieci	1	2	3	4	5
66	rozwijania działalności sportowej / turystycznej	1	2	3	4	5
67	rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców i wychowawców	1	2	3	4	5
68	rozwijania umiejętności wychowawczych nauczycieli	1	2	3	4	5
69	rozwijania umiejętności podejmowania interwencji przez nauczycieli	1	2	3	4	5
70	korygowania błędnych przekonań normatywnych uczniów	1	2	3	4	5
71	klaryfikowania wartości, które można utracić podejmując zachowania ryzykowne	1	2	3	4	5
72	rozwijania talentów dzieci	1	2	3	4	5
73	tworzenia prospołecznych grup dziecięcych/ młodzieżowych	1	2	3	4	5
74	kształcenia liderów młodzieżowych	1	2	3	4	5
75	opóźniania inicjacji alkoholowej / papierosowej	1	2	3	4	5
76	korygowania wczesnoszkolnych niepowodzeń i trudności w nauce	1	2	3	4	5
77	korygowania zachowań agresywnych i zaburzeń zachowania	1	2	3	4	5
78	korygowania stereotypów wśród dzieci i młodzieży	1	2	3	4	5
79	korygowania stereotypów wśród rodziców	1	2	3	4	5
80	innego zakresu (jakiego?).....	1	2	3	4	5

Nr	Program profilaktyczny powinien być realizowany w formie:	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
81	a. metody podające: wykład, prelekcja, pokaz, film, teatr profilaktyczny	1	2	3	4	5
	b. metody aktywizujące: np. dyskusja, gra, rebus, burza mózgów	1	2	3	4	5
	c. metody interaktywne, np. metoda projektu, warsztat, trening, drama itd	1	2	3	4	5
	d. inne (jakie).....	1	2	3	4	5

Nr	Program profilaktyczny powinni realizować:	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
82	a. realizatorzy zewnętrzni	1	2	3	4	5
	b. nauczyciele – wychowawcy	1	2	3	4	5
	c. przeszkoleni rówieśnicy	1	2	3	4	5
	d. rodzice	1	2	3	4	5
	e. policjanci	1	2	3	4	5
	f. terapeuci uzależnień	1	2	3	4	5
	g. liderzy młodzieżowi	1	2	3	4	5
	h. wolontariusze - mentorzy	1	2	3	4	5
	i. organizacje pozarządowe	1	2	3	4	5
	j. inne osoby/instytucje (jakie?).....	1	2	3	4	5

Nr	Program profilaktyczny powinien być:	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
83	a. realizowany systematycznie	1	2	3	4	5
	b. w ramach zajęć szkolnych	1	2	3	4	5
	c. w ramach zajęć pozaszkolnych	1	2	3	4	5
	d. podczas akcji, typu festyn, happening uliczny	1	2	3	4	5
	e. w ramach lekcji przedmiotowych (przyroda, j. polski, wychowanie fizyczne itp.	1	2	3	4	5
	f. ewaluowany	1	2	3	4	5
	g. monitorowany	1	2	3	4	5

Kwestionariusz Kompetencji Nauczyciela (KKN) – w opracowaniu Sławomira Śliwa

I Obszar związany z wiedzą

Jak Pan/Pani ocenia swoją wiedzę z poniższych obszarów. Proszę wykorzystać następującą skalę do odpowiedzi na każde z pytań:

1= Bardzo nisko, 2 = Nisko, 3 = Średnio, 4 = Wysoko, 5 = Bardzo wysoko. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Nr	Wiedza z zakresu	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
1	prowadzonego przedmiotu	1	2	3	4	5
2	diagnozowania	1	2	3	4	5
3	nauczania	1	2	3	4	5
4	wychowania	1	2	3	4	5
5	psychologii rozwojowej	1	2	3	4	5
6	psychologii wychowawczej	1	2	3	4	5
7	opracowywanie programów, planów i projektów działań dydaktycznych	1	2	3	4	5
8	opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego	1	2	3	4	5
9	istoty, zasad i metod realizacji procesu kształcenia	1	2	3	4	5
10	komunikacji	1	2	3	4	5
11	technologii informacyjno-komunikacyjnych	1	2	3	4	5
12	kontrolowania i oceniania	1	2	3	4	5
13	oceniania programów szkolnych	1	2	3	4	5

I Obszar związany z umiejętnościami

1= Bardzo nisko, 2 = Nisko, 3 = Średnio, 4 = Wysoko, 5 = Bardzo wysoko. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Nr	Umiejętność z zakresu	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
14	wykorzystania wiedzy dla poznawania uczniów	1	2	3	4	5
15	organizowania procesu kształcenia	1	2	3	4	5
16	organizowania procesu wychowania	1	2	3	4	5

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
dot. projektu WND-POWR.02.10.00-00-7007/17
„Efektywne wspomaganie to wyższa jakość edukacji”
Konkurs POWR.02.10.00-IP.02-00-007/17

17	oceniających	1	2	3	4	5
18	diagnozowania	1	2	3	4	5
19	opracowywanie programów, planów i projektów działań dydaktycznych	1	2	3	4	5
20	opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego	1	2	3	4	5
21	planowania działań	1	2	3	4	5
22	organizowania pracy	1	2	3	4	5
23	motywowanie do działalności	1	2	3	4	5
24	kontrolowanie rezultatów	1	2	3	4	5
25	zasad i metod realizacji procesu kształcenia	1	2	3	4	5
26	komunikacji	1	2	3	4	5
27	technologii informacyjno-komunikacyjnych	1	2	3	4	5
28	kontrolowania i oceniających	1	2	3	4	5
29	oceniających programów szkolnych	1	2	3	4	5
30	kształcenia i samokształcenia	1	2	3	4	5

Kwestionariusz Uwarunkowań Profilaktyki w Szkole

Zwracam się do Pani/Pana z uprzejmą prośbą o wypełnienie niniejszego kwestionariusza ankiety, w związku z prowadzonymi badaniami dotyczącymi uwarunkowań profilaktyki w szkołach. Proszę uprzejmie o aprobatę dla naszych zamiarów i pomoc przez szczerą i wyczerpującą odpowiedź. Badania są anonimowe i będą wykorzystane wyłącznie do celów naukowych.

W jakim stopniu Pan/Pani zgadza się z poniższymi stwierdzeniami, które dotyczą uwarunkowań oddziaływań profilaktycznych w szkołach. Proszę wykorzystać następującą skalę do odpowiedzi na każde z pytań:

1= Zdecydowanie się nie zgadzam, 2 = Nie zgadzam się, 3 = Trudno powiedzieć, 4 = Zgadza się, 5 = Zdecydowanie zgadzam się. Wybraną odpowiedź proszę zaznaczyć kółkiem.

Nr	Stwierdzenie	Odpowiedzi				
		1	2	3	4	5
1	W szkole jest wystarczająco środków na realizację zadań związanych z profilaktyką	1	2	3	4	5
2	Szkoła współpracuje z innymi instytucjami przy realizowaniu zadań związanych z profilaktyką	1	2	3	4	5
3	W szkole odbywają się szkolenia, które podwyższają umiejętności nauczycieli z zakresu profilaktyki	1	2	3	4	5
4	W szkole jest osoba odpowiedzialna za wdrażanie programu profilaktycznego	1	2	3	4	5
5	Program profilaktyczny opiera się na naukowych podstawach np. wiedzy o czynnikach chroniących i czynnikach ryzyka, teorii zachowań ryzykownych	1	2	3	4	5
6	W programie profilaktycznym korzysta się ze sprawdzonych strategii oddziaływań profilaktycznych np. strategii kształtowania umiejętności życiowych, strategii rozwijania umiejętności wychowawczych, strategii alternatyw	1	2	3	4	5
7	Program profilaktyczny jest dostosowany do określonej rzeczywistości społeczno-kulturowej szkoły	1	2	3	4	5
8	Program profilaktyczny uwzględnia potrzeby dzieci i młodzieży z grup zwiększonego ryzyka np. dzieci z rodzin z problemem alkoholowym					
9	Program profilaktyczny został narzucony odgórnie	1	2	3	4	5
10	Klimat społeczny panujący w szkole sprzyja realizacji	1	2	3	4	5

	programu profilaktycznego					
11	Szkolny program profilaktyki jest monitorowany i ewaluowany	1	2	3	4	5
12	W realizacji programu profilaktycznego można liczyć na pomoc specjalistów z tego zakresu	1	2	3	4	5
13	Podczas realizacji programu profilaktycznego szkoła współpracuje z innymi placówkami np. poradnią psychologiczno-pedagogiczną	1	2	3	4	5
14	Szkoła posiada materiały pomocnicze do realizacji szkolnego programu profilaktyki np. scenariusze zajęć, materiały dydaktyczne oraz inne pomoce	1	2	3	4	5
15	Wszyscy nauczyciele zaangażowani są w realizację oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5
16	Nauczyciele posiadają umiejętności konstruowania i wdrażania programów profilaktycznych	1	2	3	4	5
17	Nauczyciele znają współczesne kierunki rozwoju oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5
18	Dyrekcja wspiera realizację oddziaływań profilaktycznych	1	2	3	4	5
19	Nauczyciele mogą liczyć na superwizje dotyczące wdrażania i realizacji programu profilaktyki	1	2	3	4	5
20	Dzieci i młodzież chętnie uczestniczą w szkolnych programach profilaktycznych	1	2	3	4	5
21	W realizację działań profilaktycznych zaangażowani są rodzice uczniów	1	2	3	4	5